

Katedra: Religionistiky

Akademický rok: 2016/2017

Posudek školitele bakalářské práce

Pro: Helena Honkiszová

Studijní program: Filosofie

Studijní obor: Religionistika

Název tématu: **Interpretace událostí v První a Druhé knize Makabejské**

Helena Honkiszová v předložené práci analyzuje události, které se odehrály ve druhém století před naším letopočtem na území Syro-Palestiny mezi králem Antiochem IV. a vládnoucími elitami Judského království. Autorka se nezaměřuje pouze popisy událostí v 1. a 2. knize Makabejské a v dějepisném díle Josepha Flavia, ale rovněž se pokouší představit odbornou diskusi o tomto tématu a ukázat stav bádání.

Na práci Heleny Honkiszové oceňuji velmi dobrou obeznámenost s pramennou literaturou, stejně tak s odbornou literaturou nejvýznamnějších badatelů k tomuto tématu, která je z velké části anglosaské provenience. Rovněž oceňuji, že autorka do odborné diskuse zahrнула také české badatele, stejně tak vidím jako přínosné zařazení kapitoly 3.5 Moderní rabínské interpretace, která vhodně doplňuje a aktualizuje celé téma. Po stránce jazykové je práce na solidní úrovni, prohřešky proti české (anglické) gramatice a stylistice jsou nečetné (viz s. 9, 19, 21, 39, 59, pozn. 64, 149, 164).

K obsahové stránce práce: Předložená analýza má také několik slabých stránek. Pokusím se vystihnout slabiny v následujícím odstavci: Analýze by jistě prospělo, kdyby se autorka ještě více zaměřila na jednotlivé skupiny (aktéry) celého konfliktu u všech probíraných autorů. Jsem přesvědčen, že by se jí podařilo lépe vysvětlit související fenomény jako helénismus a synkretismus, které jsou v práci spíše na pozadí, přestože helénisté jsou zmiňováni relativně často. Autorka uvádí, že helénisté ve skutečnosti *dodržovali* boží přikázání, ale ne takovým způsobem, jakým by dle autora Druhé knihy Makabejské měli (s. 29). Důvodem kritiky ze strany tradicionalistů bylo, že se například účastnili her (s. 29). Proč jim tento způsob zapojování do řeckého života vadil? Autorka správně konstatuje (s. 12, pozn. 27), že řecký termín *helénismos* (helénství) je poprvé doložen v židovských pramenech, zatímco v řeckých (popř. římských) se vůbec nevyskytuje. Proč? Je možné, že řecky píšící autoři neznali helénismus? Jak je tato skutečnost reflektována v odborné literatuře? Židovský autor užívající termín helénismus, se odkazuje na

konkurenční náboženství helénistů, s nimiž dle autorky soupeřily obránci božích příkázání (tzv. *chásidé/v* NZ *hebraioi*), kteří nazývali své náboženství *iudaismos* (židovství), což nebylo patrně nic jiného, než židovský způsob života podle božího zákona založený na víře otců. Pokud židovští autoři vytvořili nový termín pro označení konkurenčního náboženství vedle židovství, který Řekové neznali ani neužívali, musela se obě náboženství něčím lišit, čím se konkrétně odlišovala? Vedle těchto skupin autorka správně identifikuje ještě třetí skupinu odpadlíků. Z analýzy už ale není jasné, zda-li se jednalo o odpadlíky od *iudaismos* (židovství) nebo od *helénismos* (helénství). Pokud obě náboženství mohla mít odpadlíky o jaké odpadlíky se tedy jednalo? Vedle odpadlictví badatelé hovoří rovněž o synkrezí. Jakou synkrezí mají vlastně na mysli? Autorka dochází k závěru: „že židovské náboženství nebylo nikterak ovlivněno sportovními aktivitami v řeckém stylu“ (s. 66) a dodává: „jednalo [se] o synkrezí z politického hlediska. [...] Přeměna města na polis neměla vliv na židovské náboženství.“ (s. 65, srv. pozn 53) Pokud je tomu tak, jak potom vysvětlíme, že mnozí moderní badatelé o náboženské synkrezí hovoří? Co si má čtenář představit pod politickou synkrezí? Autorka v práci rovněž ukazuje (kap. 1.1), že badatelé užívají termín helénismus převážně časově, například jako období výbojů Alexandra Makedonského. Proč moderní badatelé užívají identický termín v jiném významu, než jak uvádí prameny a jak tento posun zdůvodňují?

K formální stránce práce: Rozumím tomu, že dělení literatury na primární a sekundární není vždy praktické, autorka však tuto skutečnost v úvodu práce nezdůvodňuje srozumitelně (viz s. 9). Pokud je seznam literatury řazen dle abecedy, tak by po písmeni v nemělo následovat f a m. Polybiovy Dějiny v překladu Pavla Olivy nevyšly v jednom svazku, ale I-VI. U prvních dvou odstavců na s. 59 by měly být připojeny poznámky, kde se uvedené myšlenky citovaných autorů nachází. Stejně jako tomu je na předcházející s. 58.

Závěr: Helena Honkiszová ukazuje solidní obeznámenost s tématem a prokazuje, že si osvojila zásady psaní odborného textu. Zpracování zvoleného tématu považuji za velmi dobré a na předložené práci je vidět zájem o zvolené téma. Přestože analýzu nepovažuji za detailní u všech zvolených autorů doporučuji předloženou práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako *velmi dobrou* (2).

V Praze 26. července 2017

Mgr. Štěpán Lisý, M. A., Th. D.

